

РОЗДІЛ IV

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНОЛОГІЯ

УДК: 342.9 (477)

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-162-168>

Кондратов Володимир Гарійович,

здобувач

(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7657-6431>

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗГІДНО З НОРМАМИ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

У межах даної науково-правничої статті автором розглянуто всі необхідні складові інституту кримінальної відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронних органів згідно з нормами сучасного кримінального права окремих держав романо-германської правової сім'ї. У процесі дослідження автор звертався до змісту джерел чинного кримінального права вказаних держав. На підставі аналізу зроблено висновок, що сучасне кримінальне право окремих держав романо-германської/континентальної правової сім'ї так чи інакше містить предметні норми про кримінальну відповідальність за злочинні посягання на життя та здоров'я представників правоохоронної системи. Найбільш яскравим прикладом є розглянуті диспозиції, гіпотези та санкції нормативних положень, що містяться у відповідних статтях чинних Кримінальних кодексів Португалії, Франції та Болгарії. Відповідні норми кримінального права європейських держав актуалізують криміналізацію замахів не лише на представників галузі внутрішніх справ, а й на широке коло посадових осіб, які також належать до системи правоохоронних органів, зокрема на військовослужбовців. Покараннями за вчинення цих кримінальних злочинів є сплата грошових штрафів та, насамперед, позбавлення волі на різні терміни, аж до довічного тюремного ув'язнення. Сучасне кримінальне право Португалії, Іспанії, Франції, Німеччини та Болгарії зовсім не криміналізує окремо злочинних посягань на життя та/або здоров'я членів сімей працівників правоохоронних органів.

Ключові слова: працівник правоохоронних органів; посягання на життя та здоров'я; вбивство; нанесення тілесних ушкоджень; кримінальна відповідальність; джерела чинного кримінального права; окремі держави романо-германської правової сім'ї.

Постановка проблеми. Усвідомлений, тобто цілеспрямований, замах на життя та здоров'я працівника правоохоронних органів та/або членів його сім'ї — у вигляді навмисного вбивства або ж навмисного нанесення тілесних ушкоджень різного ступеня

тяжкості, або ж навмисного пошкодження його особистого рухомого та/або нерухомого майна — є серйозним злочином згідно з нормами сучасного кримінального права у більшості держав світу. У цьому кримінологічному контексті не є виключенням і зміст окремих предметно-регулятивних кримінально-правових положень у країнах, чие право належить до так званої романо-германської, тобто континентальної правової сім'ї.

Оперуючи цими двома узагальненими поняттями, варто брати до уваги, що кількісний склад держав, чие сучасне кримінальне та інше право належить до цієї правової сім'ї, не обмежується «цивілізаційними» та географічними кордонами романо-германського, західноєвропейського, загальноєвропейського світу. «Дух» та «принципи» цієї правової сім'ї були в різні часи інкорпоровані до всіх галузей права багатьох країн Східної Європи, Закавказзя, Близького Сходу, Африки, Центральної та Східної Азії, Латинської Америки [1, с. 38].

Однак належність до єдиної правової сім'ї аж ніяк не відтворює змістовної тотожності, абсолютної однаковості, ідентичності гіпотез, диспозицій та санкцій відповідних норм кримінального права всіх держав романо-германської правової сім'ї, які розташовані в різних частинах світу. Таким чином, межі між дослідженням необхідних нам норм сучасного кримінального права країн Західної Європи, з одного боку, та, наприклад, Росії, Туреччини і Японії, з іншого боку, є дещо умовними. Однак аналіз змісту певних норм кримінального права, скажімо, Монголії, Китаю, Південної Кореї, Японії та Тайваню, навпаки, виокремить тематичну специфіку суто східно-азійських кримінально-правових норм про покарання за вчинення вказаних злочинів. Те ж саме стосується і всіх інших згаданих регіонів світу, де панують ті чи інші моделі романо-германського кримінального та іншого права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зазначити, що загальні проблеми кримінальної відповідальності за посягання на працівників правоохоронних органів досліджувались В. К. Глістіним, М. І. Мельником, Б. С. Никифоровим, В. Я. Тацієм, Є. В. Фесенком, Є. О. Фроловим, М. І. Хавронюком та іншими правниками. Проте питання компаративістського пізнання кримінальної відповідальності за посягання або погрозу працівникові правоохоронного органу залишаються малодослідженими.

Саме тому в цій науково-правничій статті, обмежуючись «оригінальними» географічними межами романо-германської правової сім'ї, ми звертатимемося до змісту кримінальних кодексів лише тих окремих держав, які розташовані в Європі та які на сьогодні є або не є членами Європейського Союзу чи НАТО, чи обох цих міжнародних урядових організацій.

Метою статті є визначення особливостей кримінальної відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронних органів згідно з нормами сучасного кримінального права окремих держав романо-германської правової сім'ї.

Виклад основного матеріалу. Не викликає жодних сумнівів те, що за «духом» та «буквою» сучасного кримінального права тих чи інших держав, яке об'єктивно належить до романо-германської правової сім'ї, свідоме та інше можливе вчинення згаданого кримінального злочину є неприпустимим посяганням на сам інститут законної державної боротьби з різними формами та проявами злочинності.

Португалія (курсив мій. — В. К.). Так, наприклад, сучасний Кримінальний кодекс (далі — КК) Португалії, відповідно до змісту п. 2 ст. 132 «Кваліфіковане вбивство» Особливої частини, нормативно оперує поняттями «обставини, які призводять до спеціального засудження» та «обставини, які свідчать про порочність/збоченість» [5]. Мається на увазі, що такі обставини супроводжують акт «кваліфікованого вбивства». Згідно з підп. 1) цієї статті до таких обставин належить убивство цілої низки цивільних та «силових» посадових осіб, а також громадських та інших діячів: від вищих функціонерів виконавчої та законодавчої гілок влади, вищих, середніх та нижчих посадовців системи правоохоронних органів та цивільного державного управління до, наприклад, працівників сфери освіти, релігійних діячів тощо.

Серед указаних осіб прямо згадуються і поліцейські. Покаранням за вбивство будь-кого із зазначених посадовців є тюремне ув'язнення на термін від 12 до 25 років.

У свою чергу, п. 2 ст. 145 «Кваліфіковане тілесне ушкодження» також нормативізує вказані вище терміни тюремного ув'язнення, коли мова йде про нанесення «простого» (ст. 143) та «тяжкого» (ст. 144) тілесного ушкодження, що передбачає покарання у вигляді відбування тюремного ув'язнення на термін не більше 4 років.

Зміст п. 1 ст. 147 «Обтяжуюча обставина через смерть» передбачає, що в разі, якщо наслідком учинення злочинів, передбачених статтями 143–146, стала смерть жертви, то правопорушник буде покараний до відбування тюремного ув'язнення, яке накладається в разі вчинення відповідного злочину з обтяжуючими обставинами — на термін, який складає одну третину від його мінімальної та максимальної тривалості. У п. 2 цієї ж статті говориться, що якщо тілесні ушкодження, передбачені ст. 143, а також у підп. а) п. 1) ст. 145, а також у підп. а) п. 1 ст. 146, призведуть до тілесних ушкоджень, передбачених ст. 144, то правопорушник буде засуджений до тюремного ув'язнення, яке застосовується в разі скоєння ним відповідного злочину з обтяжуючими обставинами — на термін, який складає одну чверть від його мінімальної та максимальної тривалості.

Власне й використання насильства, включно з погрозами або нанесенням тілесних ушкоджень певній посадовій особі з метою перешкоджання поточному вчиненню нею дії, яка відповідає її обов'язкам, а також утримання такої особи від цієї дії можна вважати посяганням на здоров'я працівника правоохоронного органу. Скоєння такого протиправного діяння карається відповідно до п. 1 та п. 2 ст. 347 «Спротив діям посадової особи та насильство стосовно неї» позбавленням волі на термін не більше 5 років.

Таким чином, зміст наведених пунктів цієї статті відтворює також і узагальнений кримінологічний та кримінально-правовий підхід, сутність якого полягає в узагальненій криміналізації злочинів проти будь-яких посадових осіб як таких.

На окрему увагу заслуговує і зміст ст. 349 «Звільнення ув'язнених», згідно з п. 1 та п. 2 якої застосування насильства, погрози або хитрощів заради звільнення осіб, законно позбавлених волі, а також будь-яке сприяння такому звільненню караються позбавленням волі на термін не більше 5 років. Безумовно, такі дії та їхні наслідки спричиняють загрозу життю та здоров'ю правоохоронців. У цьому разі — працівників пенітенціарної системи. Саме тому через позбавлення волі на термін від 1 до 8 років, згідно зі ст. 354 «Повстання ув'язнених», караються учасники повстань у закладах із виконання покарань, які здійснюють напад на охоронця або погрожують йому насильницькими діями.

Однак, як ми бачимо, у змісті наведених статей чинного КК Португалії зовсім не виокремлено та не криміналізовано вбивства та нанесення тілесних ушкоджень членам сімей поліцейських та всіх інших державних посадовців вищої, середньої та нижчої ланки. Також не піддано криміналізації свідомих посягань на рухоме та нерухоме власність португальського правоохоронця та/або членів його сім'ї.

Іспанія (курсив мій. — *В. К.*). Як не дивно, але чинний КК цієї держави не виокремлює власне працівників правоохоронних органів, які можуть бути об'єктами злочинних, насильницьких посягань. Так, згідно зі змістом ст. 550 та ст. 551 (із циклу статей «Напад на владного функціонера, його представників та цивільних посадових осіб, опір та непокоря їм») нормативно зазначається, що напад на владного функціонера, його представників або цивільних посадових осіб із застосуванням проти них насильства, погроз на їхню адресу або здійснення їм активного опору, коли вони виконують свої обов'язки, карається через позбавлення волі на термін від 2 до 4 років [6]. У свою чергу, відповідно до ст. 552, якщо такий напад здійснювався з використанням зброї або інших небезпечних засобів, то покарання буде збільшено на один ступінь.

Таким чином, цим владним функціонером або його представником може бути й працівник того чи іншого правоохоронного органу. Напад на нього через виконання ним

службових обов'язків може означати і насильницькі дії щодо нього у будь-який час (навіть тоді, коли він безпосередньо не виконує їх), зокрема, через почуття помсти.

Варто також зауважити, що поняття «працівник правоохоронних органів» є надзвичайно широким з точки зору професійно-функціональних галузей та відповідних їм службових обов'язків. Тобто правоохоронцями в широкому розумінні є не лише поліцейські, оперативні працівники, слідчі, експерти-криміналісти, прокурори, судді та функціонери системи виконання покарань, системи державних тюремно-виправних закладів. До них належать також і військові, і прикордонники, і ті, хто підтримує систему національної безпеки. Саме тому в ст. 554 чітко вказано, що той, хто здійснює активний фізичний тиск, власне злочинний напад, побиття стосовно військовослужбовця або ж чинить йому активний опір, буде покараний так, як про це безпосередньо зазначено в змісті ст. 551 та ст. 552.

Франція (курсив мій. — *В. К.*). Чинний КК цієї держави містить найбільш суворе покарання за вчинення одного з варіантів кримінального злочину, який ми розглядаємо. Так, згідно з п. 4 ст. 221-4 Секції I «Завдання навмисної шкоди життю» Розділу I «Злочини проти життя осіб» Частини II «Злочини проти людей» Особливої частини передбачено, що вбивство судді, прокурора, адвоката, працівника системи юстиції, державного службовця, працівника жандармерії, цивільного службовця національної поліції, митного працівника, функціонера пенітенціарної системи, іншої особи, яка виконує владні функції або надає громадські послуги та пожежника (професійного чи добровільного), призначеного наглядача за будівлею чи будівлями або агента, який, за дорученням зйомника, наглядає за незаселеною будівлею, коли такий статус жертви є відомим або ж очевидним, буде засуджено до довічного ув'язнення [3]. Зокрема, згідно зі ст. 221-5, довічним ув'язненням карається вбивство когось із цих посадових осіб шляхом їх отруєння.

У свою чергу, відповідно до ст. 221-5-1, звернення із пропозицією до когось або надання комусь обіцянки, або обдарування когось з метою схилити до вбивства, або отруєння незалежно від вчинення чи здійснення спроби вчинити цей злочин, караються тюремним ув'язненням на термін 10 років та сплатою штрафу у розмірі 150 000 євро. Отже, в цьому випадку чинник насильницької помсти посадовій особі, зокрема й працівникові правоохоронних органів через виконання ним службових обов'язків, нормативно виокремлено більш-менш чітко.

Звільнення ж правопорушника від покарання є передбаченим у змісті ст. 221-5-3, якщо він, повідомивши уповноваженим посадовим особам про злочин, попередить смерть жертви та, у відповідних випадках, зазначить інших виконавців та співучасників злочину. Через ті ж самі дії вирок, винесений йому судом, може бути скорочений до 20 років. Це є надзвичайно важливим для подальшої долі правопорушника, особливо якщо жертвою таких злочинних замахів є працівники правоохоронних органів Франції.

Катування перерахованих посадових осіб та жорстоке поводження з ними караються згідно зі змістом п. 4 ст. 222-3 Параграфу I «Катування та акти жорстокості» Секції I «Навмисні злочини проти фізичної цілісності осіб» Розділу II «Злочини проти фізичної або психологічної цілісності осіб» тюремним ув'язненням на термін 20 років.

Також у ст. 222-8 Параграфу 2 «Акти насильства» передбачено, що насильницькі дії, які призвели до несподіваної смерті когось із перерахованих вище посадових осіб, караються у вигляді тюремного ув'язнення на термін 20 років.

Зміст ст. 222-10 відтворює проблематику посягань на здоров'я правоохоронців під час безпосереднього виконання ними професійних, службових обов'язків, зокрема в процесі забезпечення або відновлення громадського порядку, тобто через ліквідацію масових заворушень під час, наприклад, масових заходів. Так, у цій статті йдеться про те, що вчинення стосовно згаданих посадових осіб насильницьких дій, наслідком яких є постійна інвалідність, карається тюремним ув'язненням на термін 15 років. Якщо ж, згідно зі ст. 222-12, такі насильницькі дії призвели до втрати кимось із цих посадовців працездатності на

термін 8 днів, то правопорушник буде покараний позбавленням волі на термін 5 років та сплатою штрафу в розмірі 75 000 євро.

Якщо ж такі дії спричинили втрату працездатності цими посадовцями на термін менше 8 днів або ж зовсім не спричинили такої втрати, то покаранням буде позбавлення волі на термін 3 роки та сплата штрафу в розмірі 45 000 євро.

Як ми бачимо, аналогічно зі змістом відповідних статей чинних КК Португалії та Іспанії, наведені норми зовсім не криміналізують усіх перерахованих злочинних посягань на життя, здоров'я та працездатність близьких та далеких родичів, членів сімей, друзів, приятелів усіх вказаних посадових осіб, зокрема і правоохоронців.

Німеччина (курсив мій. — В. К.). У чинному КК цієї держави, а саме в п. 1 ст. 113 «Опір працівникам силових структур» Розділу VI «Опір державній владі» Особливої частини передбачено кримінальну відповідальність за незаконний опір посадовій особі, якою може бути, наприклад, і поліцейський, і солдат Збройних Сил, а також за напад на них; покаранням є позбавлення волі на термін до 2 років або ж сплата штрафу [4]. Згідно з ч. 2 цієї статті вводиться поняття «серйозні випадки», у разі яких термін позбавлення волі, безумовно, збільшується. А саме: коли такий опір або напад здійснюється зловмисником за допомогою зброї, а також коли вчинення цього злочину призводить до смерті або суттєвих поранень жертви.

Більш предметним вважаємо зміст п. 1 ст. 114 «Опір особам, яких прирівняно до працівників силових структур». У цьому пункті передбачено, що силові дії осіб, яким надано повноваження та обов'язки поліцейських посадових осіб або які є слідчими в офіційних справах, не маючи повноважень посадових осіб, ототожнюються з діями офіційного характеру посадових осіб, як це зазначено у статті 113. Це свідчить про те, що такі замах на життя та здоров'я німецьких працівників правоохоронних органів є замахами, що вчиняються під час безпосереднього виконання ними службових обов'язків. Отже, так само не криміналізовано усвідомленого мотиву особистої помсти правоохоронцям та/або членам їхніх сімей.

За зразком норм кримінального права Португалії, Іспанії та Франції, п. 1 ст. 115 «Сприяння втечі ув'язнених осіб» передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на термін не більше 3 років або штрафу. Якщо ж цей злочин учинено посадовою особою, до обов'язків якої належить попереджати такі втечі та всіляко їм перешкоджати, то термін позбавлення волі для неї збільшується максимально до 5 років. У змісті ст. 122 «Повстання серед ув'язнених» більш конкретно пояснено вчинення такого злочину саме ув'язненими, коли жертвами стають правоохоронці, які працюють у закладах із відбуття/виконання покарань. Так, у п. 1 цієї статті йдеться про те, що ув'язнені, які об'єднуються у групу та які або 1) вчиняють насильницькі дії або напад на посадову особу офіційного закладу або іншу посадову особу, або особу, якій доручено наглядати за ними, піклуватися про них та розслідувати їхні дії; або 2) застосовуючи насильство, вчиняють втечу; або 3) використовуючи силу, допомагають іншому ув'язненому втекти, будуть покарані у вигляді позбавлення волі на термін від 6 місяців до 5 років.

Скоєння ув'язненими особами цього злочину також може супроводжуватися «серйозними обставинами». Так, згідно з п. 2 цієї статті засуджені, вчиняючи повстання, караються позбавленням волі на термін від 6 місяців до 10 років, якщо вони або 1) тримають у руках вогнепальну зброю, або 2) тримають у руках іншу зброю, або 3) через насильницькі дії створюють для будь-кого ризик смерті чи отримання тяжких тілесних ушкоджень.

Статті 211–216 Розділу XVI «Злочини проти життя», присвячені криміналізації різних типів вбивств, скоєних за різноманітних обставин та мотивів, не виокремлюють вбивства саме працівників правоохоронних органів або інших посадових осіб. Про це йдеться і в статтях 223–231 Розділу XVII «Злочини проти особи», присвячених нанесенню тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості та, знову ж таки, за різноманітних обставин, не

криміналізовано вчинення цих злочинів саме проти тих чи інших представників правоохоронної системи. Те ж саме стосується і злочинів із руйнації рухомого та нерухомого майна громадян, про що йдеться у статтях 303–305а Розділу XXVII «Злочинна шкода».

Болгарія (курсив мій. — *В. К.*). Достатньо суворими є покарання за вбивство працівників правоохоронних органів, передбачені відповідними нормами чинного кримінального права цієї держави. Так, відповідно до положень Секції I «Вбивство» Розділу II «Злочини проти особи» Особливої частини КК Болгарії, вбивство судді, прокурора, посадової особи відділу поліції, слідчого, а також цілої низки інших категорій посадових осіб, вчинене під час або у зв'язку із виконанням ними посадових обов'язків, карається або позбавленням волі на термін від 20 до 30 років, або довічним ув'язненням, або довічним ув'язненням без права на подальшу зміну цього покарання [2].

Суворо карається і заподіяння тілесних ушкоджень згаданим працівникам правоохоронних органів. У п. 2 ст. 131 Секції II «Тілесні ушкодження» передбачено, що нанесення тілесних ушкоджень судді, прокурору, посадовій особі відділу поліції, слідчому, вчинене під час або у зв'язку із виконанням ними посадових обов'язків, карається позбавленням волі на такі терміни у випадках: 1) від 5 до 15 років у разі заподіяння тілесних ушкоджень значного ступеня тяжкості; 2) від 3 до 10 років у випадку нанесення тілесних ушкоджень середнього ступеня тяжкості; 3) від 1 до 5 років у разі заподіяння незначних тілесних ушкоджень відповідно до ч. 1 ст. 130; 4) до 3 років у випадку нанесення незначних тілесних ушкоджень відповідно до ч. 2 ст. 130.

Важливим є і зміст п. 3 ст. 143 Секції V «Змушення». У цьому пункті зазначено, що особа, яка примушує суддю, прокурора, посадову особу відділу поліції, слідчого зробити щось або ж, навпаки, не робити чогось, або ж страждати через щось, що суперечить його волі, зокрема під час або у зв'язку із виконанням своїх посадових обов'язків, буде покарана позбавленням волі на термін від 2 до 8 років.

Висновки. Сучасне кримінальне право окремих держав романо-германської/континентальної правової сім'ї так чи інакше містить предметні норми про кримінальну відповідальність за злочинні посягання на життя та здоров'я тих чи інших представників правоохоронної системи.

Найбільш яскравим прикладом є розглянуті диспозиції, гіпотези та санкції нормативних положень, що містяться у відповідних статтях чинних КК Португалії, Франції та Болгарії.

Водночас зміст розглянутих норм необхідних нам статей КК Іспанії та Німеччини нормативізує проблематику нормативно-правового захисту державних посадових осіб різної ланки взагалі, не виокремлюючи з них саме правоохоронців.

Також варто зауважити, що відповідні норми чинного кримінального права всіх п'ятох європейських держав актуалізують криміналізацію замахів не лише на представників галузі внутрішніх справ, але й на широке коло посадових осіб, які також належать до системи правоохоронних органів, зокрема на військовослужбовців.

Покараннями за вчинення цих кримінальних злочинів є сплата грошових штрафів та, насамперед, позбавлення волі на різні терміни, аж до довічного тюремного ув'язнення.

Сучасне кримінальне право Португалії, Іспанії, Франції, Німеччини та Болгарії зовсім не криміналізує окремо злочинних посягань на життя та/або здоров'я членів сімей працівників правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Гасанов Ш. М. Романо-германская правовая семья: история и современность. *Закон и право*. 2019. № 8. С. 38–39.
2. The Penal Code of Bulgaria. URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/bg/bg024en.pdf> (дата звернення: 15.07.2020).

3. The Penal Code of France. URL: Режим доступу до документу: <https://www.legal-tools.org/doc/418004/pdf/> (дата звернення: 15.07.2020).
4. The Penal Code of Germany. URL: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/criminal_code_germany_en_1.pdf (дата звернення: 15.07.2020).
5. The Penal Code of Portugal. URL: https://www.unodc.org/res/cld/document/prt/criminal-code-law-no--59-2007-of-4-september_html/CRIMINAL_CODE_Law_59_2007.pdf (дата звернення: 15.07.2020).
6. The Penal Code of Spain. URL: https://www.legislationline.org/download/id/6443/file/Spain_CC_am2013_en.pdf (дата звернення: 15.07.2020).

References

1. Gasanov, SH. M. (2019). Romano-germanskaya pravovaya sem'ya: istoriya i sovremennost' [Romano-Germanic legal family: history and modernity]. *Zakon i pravo*. № 8. С. 38–39 [in Russian].
2. The Penal Code of Bulgaria. URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/bg/bg024en.pdf> (data zvernennia: 15.07.2020).
3. The Penal Code of France. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/418004/pdf/> (data zvernennia: 15.07.2020).
4. The Penal Code of Germany. URL: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/criminal_code_germany_en_1.pdf (data zvernennia: 15.07.2020).
5. The Penal Code of Portugal. URL: https://www.unodc.org/res/cld/document/prt/criminal-code-law-no--59-2007-of-4-september_html/CRIMINAL_CODE_Law_59_2007.pdf (data zvernennia: 15.07.2020).
6. The Penal Code of Spain. URL: https://www.legislationline.org/download/id/6443/file/Spain_CC_am2013_en.pdf (data zvernennia: 15.07.2020).

Kondratov Volodymyr,

Aspirant

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7657-6431>

CRIMINAL LIABILITY FOR ASSESSMENT OF LIFE AND HEALTH OF A LAW ENFORCEMENT OFFICER ACCORDING TO STANDARDS OF MODERN CRIMINAL LAW OF PARTICULAR STATES OF THE ROMANO-GERMAN LEGAL FAMILY

Within the bounds of the given law study paper the author considered all necessary elements of criminal responsibility institution for infringement on law enforcement officer's life and health under the present penal law provisions of Continental legal system particular national states. While considering the given research matter the author was using these national states valid criminal law instruments. It is noted that the modern criminal law of individual states of the Romano-Germanic legal family in one way or another, but contains substantive norms on criminal responsibility for criminal attacks on the life and health of certain representatives of the law enforcement system. The most striking example is the consideration of the dispositions, hypotheses and sanctions of the regulations contained in the articles of the current Criminal Code of Portugal, France and Bulgaria. The relevant norms of the current criminal law of all five European states actualize the criminalization of attempts not only against representatives of the internal affairs industry, but also against a wide range of officials who also belong to the law enforcement system, in particular, for example, military personnel. The punishment for committing these criminal offenses is the payment of monetary fines and, above all, imprisonment for various periods, up to life imprisonment. Modern criminal law in Portugal, Spain, France, Germany and Bulgaria does not at all criminalize separately criminal attacks on the life and, or health of family members of law enforcement officers.

Key words: law enforcement officer; infringement on life and health; murder; infliction of bodily harms; criminal responsibility; valid penal law instruments; Continental legal system particular national states.

Надійшла до редколегії 21.08.2020

Зразок для цитування:

Кондратов В. Г. Кримінальна відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронних органів згідно з нормами сучасного кримінального права окремих держав романо-германської правової сім'ї. *Правовий часопис Донбасу*. 3 (72). 2020. С. 162—168. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-162-168>